

татів: на першім місці, що до складових частей поживних, стоять глини аллювіальні і діллювіальні, остатнє місце займають глини з пісківця маґурского, по середині стоять глини з рябих лупків. Мапа розміщена типових родів орної землі в долині Сандецкій і геологічно-рільнича села Залубінча, обидві з профілями, та таблиця синоптична вислідів аналіз хемічних і механічних, доповнюють сю хоч малу та поважну розвідку.

Я. Грушижески і І. Раковскій.

Енциклопедическій словарь, издание Брокгауза и Ефрона, Спб. 1894—5, т. XI, полутом 2, стор. 468—959, т. XII, полутоми 1—2, стор. 960, т. XIII, полутоми 1—2, стор. 960, т. XIV, полутоми 1—2, стор. 960 (Евреиновичи — Керо).

Під таким заголовком розпочато було в 1890 році в Петербурзі двома видавницькими фірмами Ефрона (в Петербурзі) й Брокгауза (в Липську) нове видавництво. Впорядкувати отсей словник мав проф. петербурського університету Андрієвскій. В своїй замітці до першого тому він висловляє свій погляд на розпочату працю й взагалі на задачу російського словника; в основу словника покладено Conversations-Lexicon Брокгауза в его XIII виданню, звідсі перекладають ся ті статі, до яких не треба робити ніяких додатків й перемін; статі, що здають ся редакції не конче відповідним, доповнюють ся й нерероблюють ся співробітниками; статі про Росію пишуть ся співробітниками самостійно. Такий погляд мав на. отсю працю перший редактор словника, але він впорядкував тільки 8 полутомів, а за смертю его з девятого починаєть ся нова редакція — Арсенєва й Петрушевського; отсі редактори мають иньший погляд, який вони й подають в своїй замітці до 9 полутому: уважаючи незручним брати статі з заграничних словників, редакція хоче дати перевагу самостійним статям не тільки про Росію, але й взагалі. Найбільш повно оброблюєть ся, звістно, відділ про Росію.

Після сієї вступної уваги перейдемо до змісту виданих в 1894—95 роках полутомів. Перше, що звертає на себе увагу навіть в побіжнім перегляді — не одинакове оброблення матеріялу, в чім завинили мабуть спеціалізація відділів й велике число співробітників, не урегульованих добре редакцією. Кидаєть ся в вічі, що все, що належить до України оброблюєть ся не так повно, як Великоросія. В реєстрах більших обсягом статей, що додають ся по одиноких полутомів, ми знайдемо лише одну статю сповна присвячену Україні — се „Запорозьська Січ“ в 23 полутомі.

Зазначимо найбільші обсягом статі про Україну: Катеринослав, Єлисавет, Ефименки (полутом 22), Житомир, М. Закревскій, Запорозьська

Січ (23), Іларіон (24), Інокентій Гізель (25), Яков Чорноризец (або Мнїх) (26), Камінець Подільський, Канев, Канцелярія Гетьманщини XVII—XVIII в., В. Каразин (27), Карпати, Квітка (28). Не всі отсі статі визначають ся однаковою вартостію. Взагалі можно спостерегти, що напр. в сферах фізичної географії, історії давньої, історії гетьманщини й історії літератури українсько-руської словник має тепер звичайно добрих співробітників. З рештою зазначемо деякі недокладности, що кинулись нам в вічі при перегляді.

При ст. „Житомир“ даремно наводить автор якісь місцеві перекази про Оскольда й Дира, даремно каже, що Житомир згадуєть ся в літописях в перший раз в 1240 року й згадує про прилучення его Гедимином — певні звістки за Житомир не сягають далі середини XV в.

В статі про Запорожську Січ не треба-б було так категорично казати за реформу Стефана Баторня, а дату взяття Кафи Сагайдачним треба поправити з 1612 на 1613.

В статі про Інокентія Гізеля зовсім не вияснено значіння Синописа в істориографії українсько-руській, й автор приписує Гізелю компонованне Синописа по хроніці Сафоновича, що ще не доведено.

В статі про Іова Борецького (26) не зазначено, яким важним фактом було его висвяченне на митрополита, себ то — відновленне православної гієрархії.

В статях про Камінець Подільський (полут. 27) звертає на себе увагу ріжниця в датах: на стор. 146 сказано, що найдавніша церква св. Миколая збудована 1280 року, але на стор. 147 читаємо вже, що перші певні звістки про К. П. належать до початку XIV в. (ліпше було-б сказати до середини XIV в., така ріжниця свідчить про певний брак редакції).

В статі про Квітку кидаєть ся в вічі малий її розмір — тут отже маємо приклад нерівномірности в обробленню; де що проминено; не показано, під якими впливами зложила ся творчість Квітки, й яке значінне він має в історії українсько-руської літератури.

Окрім сих статей, спеціально присвячених Україні-Руси, ми знайдемо й в иньших де яких статях більш-меньш докладні сказівки про Україну — напр. в статі про уживанне землі („Землепользованіє“ 23 пол.) стрічаємо відомости про арендну плату патуральну на Україні, в статі про Караїмів — про Караїмів українських (27), про католицтво — про розповодженне его на Україні від княжого періоду почавши і т. и.

Ол. Г-ий.